

Povinná mlčenlivost v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb

eFocus

Kniha popisuje právní úpravu povinné mlčenlivosti a praktické problémy vznikající při sdělování údajů o zdravotním stavu a nakládání s nimi. Kniha se tedy soustředí na rozbor pravidel přístupu k údajům zahrnutým ve zdravotnické dokumentaci nebo získaných při poskytování zdravotní péče.

Zabývá se jak obecnými dopady právní úpravy a její celkovou filozofií, tak konkrétní kazuistikou. Pozornost je podrobně věnována nejen subjektům a předmětu povinné mlčenlivosti, ale také širokému spektru výjimek z mlčenlivosti a odpovědnosti za její porušení. Práce reflektuje stávající právní úpravu, tj. zejména zákon o zdravotních službách a další zdravotnické předpisy stejně jako související části nového občanského zákoníku.

Povinná mlčenlivost v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb

Autor: Pavel Uherek

nakladatelství Wolters Kluwer, 2014, 216 stran

Publikaci lze objednat >>> [zde](#).

Z publikace vybíráme právní větu judikátu, který se věnuje skutkovým okolnostem vzneseným v odvolacím řízení:

5.3.5.5 Poskytování informací médiím a veřejnosti

Ze zásad povinné mlčenlivosti vyplývá, že **poskytovatel ani jeho zaměstnanci před novináři zdravotní stav konkrétního pacienta rozebírat nemohou**. Pokud pacient nebo jiná oprávněná osoba nedají nebo nemohou dát k poskytování informací souhlas, je ze strany zdravotníka nebo jiného zaměstnance poskytovatele (v praxi často tiskového mluvčí) směrem k médiím či veřejnosti přípustné pouze stručné sdělení, že pacientův stav je stabilizovaný (popř. lze uvést jiný, avšak obdobně obecný termín) a další informace nelze s ohledem na zákonný požadavek zachování povinné mlčenlivosti uvádět.[1] Jedná-li se o zletilého pacienta, který je svéprávný avšak s ohledem na svůj zdravotní stav nemůže souhlas se sdělováním informací dát, není možné tento souhlas nahrazovat ani svolením osoby blízké.

Jak však posoudit situaci, kdy **pacient sám novinářům sdělil údaje o svém zdravotním stavu a po poskytovateli je následně ze strany zástupců médií požadováno vyjádření**? Dle jednoho ze soudních rozhodnutí i části odborných názorů v takovém případě povinná mlčenlivost odpadá, byť z dostupného judikátu, který byl v dané věci vydán, zároveň vyplývá, že i zde poskytovatel musí postupovat přiměřeně a médiím sdělovat jen ty informace, jimiž reaguje na údaje zveřejněné pacientem, resp. poskytovat informace nijak nerozšiřující fakta, které jsou již veřejnosti známy. Stanoviska, dle nichž není mlčenlivost za podobných okolností poskytovatelem porušena, vycházejí především z toho, že je věcí pacienta, do jaké míry zpřístupní údaje o svém zdravotním stavu.

Sdělením údajů veřejnosti, tj. jakýmsi veřejným „odhalením se“, musí být pacient srozuměn, resp. musí počítat s tím, že jím publikované informace již nespádají do sféry chráněné jeho právem na soukromí. V rámci uvedených názorů je vycházeno také ze zásady „nechť je slyšena i druhá strana“, dle níž má pacient předpokládat, že pokud se vyjádří o zdravotní péči do médií (zpravidla kriticky), kontaktují novináři i příslušného poskytovatele s tím, aby adekvátně reagoval.[2]

Zákon o zdravotních službách ale zároveň stanoví, že údaje o pacientovi mohou být poskytovatelem sdělovány tehdy, pokud pacient poskytovatele mlčenlivosti zproští.[3] Je-li navíc hlavním účelem povinné mlčenlivosti ochrana soukromí pacienta, pak ji poskytovatel musí respektovat, a to i ve chvíli, kdy se o něm pacient vyjádřil na veřejnosti. Zákon o zdravotních službách totiž připouští obranu poskytovatele/zdravotnického pracovníka jako průlom do povinné mlčenlivosti jen v případech, kdy je proti poskytovateli nebo zdravotnickému pracovníkovi vedeno civilní či trestní řízení v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb.[4]

Proto se lze spíše přiklonit k závěru, dle něhož **povinná mlčenlivost trvá i v situaci, kdy sám pacient nějaké informace na veřejnost uvolnil**. Ze samotné skutečnosti, že údaje jsou už publikovány, byť prostřednictvím pacienta, nelze totiž automaticky dovozovat, že pacient zároveň zprostil poskytovatele povinné mlčenlivosti. Také Eliška Wagnerová v dané souvislosti konstatuje, že dnes bez dalšího neplatí, že lze vyvodit souhlas se vzdáním se práva na soukromí jen z faktu, že se soukromé jednání uskutečňuje ve veřejném prostoru.[5] Proto pokud poskytovatel bez souhlasu pacienta jeho tvrzení například vyvrací či jinak komentuje a uvádí přitom skutečnosti, které se dověděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb, k porušení mlčenlivosti dochází. Co do sankcí by však bylo nutno přihlídnout k okolnostem, dle nichž byly sděleny již známé údaje, a postih by v rámci civilní ani trestní odpovědnosti nebyl uplatněn a dopadala by zde případně pouze odpovědnost disciplinární či správní.[6]

Pro úplnost je nutné zmínit ještě vybranou judikaturu ESLP, která se týká **zveřejňování zdravotních údajů osob, u nichž to teoreticky může být (i bez souhlasu) legitimní s ohledem na výkon jejich politické či jiné obdobné funkce**. Ve věci *von Hannover v. Německo* ESLP rozhodl, že není možné bez souhlasu monacké princezny zveřejňovat informace o jejím soukromém životě, byť jako členka vládnoucího rodu může být považována za veřejnou osobu. Ve věci *Plon v. Francie* pak ESLP posuzoval situaci, kdy osobní lékař zesnulého francouzského prezidenta F. Mitterranda v knize vydané bezprostředně po jeho smrti uvedl, že prezident na konci života nebyl z důvodu svého zdravotního stavu schopen politickou funkci vykonávat. Francouzské soudy rozhodly, že tvrzení v knize jsou porušením lékařské mlčenlivosti a ta poté nesměla být ve Francii vydávána. ESLP ale nakonec judikoval, že diskuse o vlivu zdravotního stavu politika na výkon funkce je legitimní, zvláště pokud je veřejnosti známo, že je vážně nemocen.[7] Z uvedeného tak může vyplývat, že publikování informace i bez souhlasu pacienta může být za určitých okolností oprávněné tehdy, pokud je v obecném zájmu vědět, zda dotčený je či není zdravotně schopen vykonávat veřejnou funkci. Dle mého názoru je ale podobný výklad naznačený v rozhodnutí ESLP v rozporu s pravidly povinné mlčenlivosti, a je proto nutné jednoznačně doporučit, aby poskytovatel i v podobných situacích informace o zdravotním stavu veřejnosti sděloval jen se souhlasem příslušného pacienta nebo jiných oprávněných osob.

Skutečnost, že zájem na informovanosti veřejnosti či veřejné debatě jako důvod pro prolomení povinné mlčenlivosti lze uplatňovat velmi omezeně, sám ESLP konečně deklaroval v rozsudcích *Armonas proti Litvě*, resp. *Biriuk proti Litvě*. V nich rozhodl, že publikace článku či vysílání televizní reportáže o tom, že v obci žije vysoký počet obyvatel nakažených virem HIV, kdy příslušné zpravodajství rovněž zmiňovalo podrobnosti ze soukromého života jednotlivých pacientů, znamená velmi negativní zásah do privátní sféry a tento musí být adekvátně odškodněn. Média při zveřejnění zpráv přitom mimo jiné vycházela i z informací o HIV pozitivitě, které novinářům sdělil zdravotnický personál tamní nemocnice.[8]

-
- [1] Hirt, M., ed.: Medicína a trestní právo. Masarykova univerzita. Brno, 2011, s. 35 nebo Schimmer, M.: Co může zdravotník sdělovat médiím o pacientovi, Zdravotnické noviny online text, dostupné >>> [zde](#) a Stolínová, J., Mach, J.: Právní odpovědnost v medicíně. Galén, Praha, 2010, s. 48.
- [2] Knap, K., ed.: Ochrana osobnosti podle občanského práva. Linde, Praha, 2004, s. 224 nebo rozsudek Krajského soudu v Brně, sp. zn. 24 C 58/2001 ze dne 3. 4. 2009 (viz Ryška, M.: Povinnost zachování mlčenlivosti a medializace zdravotní kauzy pacientem, online text, dostupné >>> [zde](#) a Ryška, M.: Ochrana vnitřního kruhu i jeho okolí v praxi práva na ochranu osobnosti. In. Šimíček, V., ed.: Právo na soukromí. Masarykova univerzita, Brno, 2011, s. 84, 85).
- [3] § 51 odst. 2 písm. b) zákona o zdravotních službách.
- [4] Viz níže výklad k § 51 odst. 3 zákona o zdravotních službách.
- [5] Wagnerová, E.: Právo na soukromí. Kde má být svoboda, tam musí být soukromí. In. Šimíček, V., ed.: Právo na soukromí. Masarykova univerzita, Brno, 2011, s. 51.
- [6] Srov. diskusi k názoru Michala Ryšky, online text, dostupné >>> [zde](#) a v ní zmiňovaný postoj I. Humeníka (Humeník, I.: Ochrana osobnosti a medicínske právo. Eurokódex, Bratislava, 2011, s. 115).
- [7] Citováno ze Sovová, O.: Zdravotnická praxe a právo. Praktická příručka. Leges, Praha, 2011, s. 82.
- [8] Citováno ze Šimáčková, K.: Voyerismus ve veřejném zájmu. Televizní zpravodajství a ochrana soukromí dětí a mladistvých. In. Šimíček, V., ed.: Právo na soukromí. Masarykova univerzita, Brno, 2011, s. 163.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Advokátní kancelář Eversheds Sutherland posiluje svůj nemovitostní tým](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #9: AI - nová infrastruktura světa, nebo přepálený příběh?](#)
- [Prémiový rezidenční komplex Bakers Court přináší na realitní trh komfortní bydlení s 5* službami](#)
- [Mgr. Helena Freyová, posiluje CEE Attorneys v oblasti M&A, Corporate Strategy & Technology](#)
- [Evropská unie rozšiřuje regulaci AI. Obsah generovaný nebo upravený umělou inteligencí musí být pro uživatele rozpoznatelný](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #8: Umění jako investice: mezi vášní a rizikem](#)
- [ATREUM a K2 LEGAL se spojují: vzniká silná kancelář pro stavebnictví, technologie a byznys](#)
- [LEAGLE.ONE: Triangle Family Office #7: Tam, kde vznikají unicorny - Jak přemýšlí venture capital](#)
- [Festival jako prestižní teambuilding](#)
- [Spojení Generali České a Právní ochrany D.A.S. přináší první výhodu: navýšení pojistného limitu na 5 milionů](#)
- [Ocenění Flamma získaly Ivana Janů, Jitka Chizzola, Ženy v právu a projekt Máš na to nadace Evy Pavlové](#)